

Yttrandefrihet 2008

Är du fri att skriva det du vill?

Internetpopulationen 2008, vilka är vi? Har vi skapat oss ett litet samhälle där det råder demokrati och allmänna lagar? Vi har tidigare tittat närmare på fildelning och konstaterat att det är så och så med inställningen till stöld och äganderätt. Men hur är det med en av demokratins kärnpunkter, rätten till yttrandefrihet?

Man kan tycka att bloggfenomenet egentligen inte borde tillföra några större konstigheter i yttrandefrihetsdebatten, i alla fall inte här i Sverige. Rätten att säga och skriva vad man vill var ju redan innan Internets storhetsdagar ett vida känt begrepp. Det som till exempel tidningar har är dock en godkännande redaktör med ansvar och makt över vad som publiceras och inte. Det är bloggen i princip friskriven från.

Debatten kring yttrandefrihet (och upphovsrätt) på nätet har länge varit aktuell. I det större perspektivet hittar vi [Global Voices Online](#), en organisation som “aggregates, curates, and amplifies the global conversation online - shining light on places and people other media often ignore!”.

Blog sacking och censur

I Sverige uppstod för några veckor sedan heta debatter kring Procter & Gamble's nyutträdde assistant brand manager Axel Bringéus, tidigare planner på Åkestam Holst. Hans [blogg](#) hade lite för provocativa inlägg för vissa, vilket ledde till att han [fick sparken](#) (läs mer om hur [andra bloggat](#) kring historien). Oscar Swartz, frilansskribent och en av hjärnorna bakom QX:s webcommunity Quiser, bloggade om hur Svenska Dagbladet plockat bort hans och andras Twingly-länkar i möjliga försök att censurera

”opassande åsikter”. Svd:s chefredaktör Bo Hedin [bemötte kritiken](#) och återställde så småningom länkarna.

Att få sparken på grund av sitt bloggande har annars blivit så pass vanligt att fenomenet nu fått ett eget namn; ”blog sacking” eller ”dooce”. Det senare uppstod efter amerikanskan Heather B Armstrongs blogg [dooce.com](#) som dels gav henne sparken och dels, ironiskt nog, utsågs till vinnare av ”årets blogg” i [Bloggies.com's Weblog Awards](#). Härliga exempel på hur ordet kan användas hittar ni [här](#).

Blås ut hemligheterna

Globalt sett har debatten sträckt sig djupare än till bloggande individer. I hetluften är sajten [Wikileaks](#), en ”whistle blower site” som under honnören ”We protect your identity while maximizing political impact” publicerar anonymt läckta dokument om företag och organisationer som gör sig skyldiga till olika slags brott eller oetiska handlingar. Domänen har hamnat under domstolsklubban men klarat sig undan ett antal gånger, bland annat efter en [stämning från Swiss Bank](#). Sajtens publikationer har också fått stort genomslag i andra media, så att storföretag drar öronen åt sig av oro är kanske inte så svårt att förstå.

På bloggen Mashable skriver man en hel del [om detta](#). Just nu pågår tvister mellan Wikileaks och [eNom](#) (Wikileaks har uppmanat till bojkott av eNom, Inc. och eNom's ägare Demand Media för att de tidigare stängt ner [wikileaks.info](#), efter att WL i sin tur publicerat information om eNom). Detta har skapat turbulenta men [intressanta debatter](#). På Mobuzz rapporterades nyligen också att Scientologikyrcan är den senaste i raden som [hamnat i blåsväder](#) (video).

Did Wikileaks have it coming, or are they deserving of special protection?
They are a valuable resource – they should be preserved.

130

They are compromising national security – they should be taken down.

5

They are providing a valuable service – but it was only a matter of time.

32

Total Votes: 167

Started: February 18, 2008

Bloggar på alla språk

I länder där yttrandefrihet i den fysiska verkligheten är begränsad, erbjuder den virtuella världen nya möjligheter via till exempel bloggar. På [Blogger.com](#) har man nu [skapat speciella mallar](#) för språk som skrivs från höger till vänster, som hebreiska, arabiska och persiska, för att ytterligare underlätta frispråkigheten.

Många länder gör annars sitt yttersta för att behålla kontrollen över sina medborgare, så också på Internet. I Kina började en man med sin mobil filma en våldsam protest och blev därefter själv [ihjälslagen av polisen](#). Den första som bloggade om detta har nu fått sin sida blockerad i Kina.

I Pakistan och Armenien har myndigheterna på liknande sätt försökt blockera sina medborgare från YouTube, vilket redan skett i bland annat [Brasilien, Turkiet, Marocko och Thailand](#). Och nu allra [senaste](#) så har även invånarna i Kina blockerats från videosajten. Med tanke på sådana storebrorsfasoner, fyller bloggandets möjligheter i dessa länder kanske ännu större funktion, vilket [fler påpekar](#).

Always Anonymous... Always Juicy...

Censurbefriande verktyg

Det finns fler som anammat Wikileaks tänk att allt ska vara öppet för alla, men anonymt för att, liksom tidningars källskydd, värna om integriteten. [Freenet](#) är exempel på ett projekt där man strävat efter att skapa ett totalt icke-censurerat och anonymt nätverk för gemene man. Dethelabygger på att kommunikationen mellan alla nätverksanslutna datorer (noder) är krypterad så att ingen enskild individ är identifierbar.

I USA har sajten [freedomspeaks.org](#) flaggat stort för att medborgare ska kunna framföra sina åsikter direkt till högre instanser. Organisationen beskriver sig som ett helt politiskt opartiskt socialt nätverk för politiska frågor. Där kan medlemmarna med "the click of a mouse", skicka mail och/eller fax direkt till den politiska makthavare.

FREEDOM SPEAKS

OF THE PEOPLE, BY THE PEOPLE & FOR THE PEOPLE

De amerikanska politikerna håller sig vice versa ajour med sina nätmedborgare, bland annat genom microbloggtjänsten [Twitter](#), där man kan följa både [Hillary](#) och [Obama](#) i sina valkampanjer runt staterna.

BarackObama

Stats

Following	15,700
Followers	16,258
Favorites	0
Updates	84

Andra sajter där anonymitet ligger i fokus där dock syftet inte är lika seriöst (och rätt kontroversiellt) som tidigare exempel är [JuicyCampus](#). Här kan studenter diskutera allt från lärare till annat som händer på campus samt ett sajt som är aktuell i den här debatten; [RateMyCop](#). Diskussionerna handlar om att sajten [blivit nedtagen](#) av domänleverantören GoDaddy utan förvarning vilket skapat en hel del [debatt](#). Just nu ligger där en sida för dockhus.

Ytterligare ett exempel på en grupp med starka åsikter men som kanske inte alltid kan få utlopp för dem i sitt namn är journalister. Sajten [AngryJournalist.com](#) löser det dilemma. De beskriver sig själva som en plats för de underbetalda, överarbetade, frusterade, arga och ignorerade journalister där dessa kan få utlopp för sin ilska. Och på så sätt må bättre. Påstår de iallafall.

Så...

På det stora hela tycks Internet och yttrandefrihet gå hand i hand. Visserligen finns det, precis som i vår fysiska värld, alltid större händer från längre armar som vill tysta störande röster. Men med cirka 120 000 nystartade bloggar dagligen, kan man kanske nästan räkna med att det alltid finns någon, någonstans som kommer att ha något att säga om den som tystat och tystats ner...